

KASVATUSKUMPPANUUDEN TOTEUTUMINEN
JA KEHITTÄMISTARPEET

Heidi Heikkinen ja Saara Juusola

Opinnäytetyö, syksy 2009

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Diak Pohjoinen, Oulun yksikkö

Sosiaalialan koulutusohjelma

Sosionomi (AMK)

TIIVISTELMÄ

Heikkinen, Heidi & Juusola, Saara. Kasvatuskumppanuuden toteutuminen ja kehittämistarpeet. Oulu, syksy 2009, 50 s., 2 liitettä.

Diakonia-ammattikorkeakoulu, Diak Pohjoinen, Oulun yksikkö, Sosiaalian koulutusohjelma, sosionomi (AMK).

Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää päivähoidossa olevien lasten vanhempien käsityksiä ja mielipiteitä varhaiskasvattajien ja vanhempien välisestä kasvatuskumppanuudesta ja sen toteutumisesta Svenska Barntädgårdenissa. Opinnäytetyön tarkoituksena oli kartoittaa vanhempien toiveita kasvatuskumppanuuden kehittämiseksi Svenska Barntädgårdenissa.

Opinnäytetyössä käytettiin laadullista lähestymistapaa, jossa aineisto kerättiin lasten vanhemmilta teemoitetulla, puolistrukturoidulla kyselylomakkeella. Opinnäytetyön teoreettisessa viitekehyksessä käsiteltiin kasvatuskumppanuutta ja lapsen kaksikielisyyden kehitystä.

Tulosten mukaan vanhemmat kokivat tärkeimmiksi asioiksi kasvatuskumppanuudessa luottamuksellisen vuorovaikutuksen ja yhteistoiminnan. Svenska Barntädgårdenissa vanhemmat kokivat toteutuneen heitä kunnioittavan vuorovaikutuksen ja ammatillisen työotteen. Kasvatuskumppanuuden nähtiin tukevan lapsen kaksikielisyyden kehitystä. Kasvatuskumppanuuden kehittämiseen ehdotettiin kehityskeskusteluja ja vanhempainiltoja.

Jatkossa olisi tarkoituksenmukaista tutkia työntekijöiden käsityksiä ja mielipiteitä kasvatuskumppanuuden toteutumisesta. Työntekijöiltä tulisi kysyä myös kasvatuskumppanuuden kehittämisideoita.

Asiasanat: kasvatuskumppanuus, varhaiskasvatus, päiväkoti, kaksikielisyys, laadullinen tutkimus

ABSTRACT

Heikkinen, Heidi & Juusola, Saara. How collaborative partnership works and how to develop it. Oulu, Autumn 2009, 50 pages, 2 appendices. Language: Finnish.

Diaconia University of Applied Sciences, Diak North, Degree Programme in Social Services. Degree: Bachelor of Social Services.

The aim of the study was to find out parents' thoughts and opinions about collaborative partnership. Another aim was to find out how collaborative partnership works between parents and day care workers in the Swedish daycare centre in Oulu, Finland. The intention was to survey parents' wishes how to develop collaborative partnership.

This study had a qualitative approach. The material was collected by thematic semi-structured questionnaires. The theory context constituted of partnership and a child's development of bilingualism.

According to the results the most important thing about collaborative partnership issues were trustworthy interaction and the way to work together. Parents felt interaction works with respect and worker's working methods were expert. Collaborative partnership was found out to support a child's ability to bilingualism. From the research the aim was to develop collaborative partnership with development discussion and parenting evening.

In the future it would be necessary to research day care workers' thoughts and opinions about collaborative partnership. The ideas how to develop collaborative partnership should also be found out from day care workers.

Keywords: collaborative partnership, early childhood education, day care centre, bilingualism, qualitative research

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ	2
ABSTRACT	3
1 JOHDANTO	6
2 KASVATUSKUMPPANUUS.....	8
2.1 Kasvatuskumppanuuden lähtökohdat ja edellytykset	9
2.2 Kasvatuskumppanuuden pääperiaatteet ja tavoitteet.....	11
2.3 Kasvatuskumppanuuden rakentuminen ja kasvatust keskustelut.....	13
3 VARHAISKASVATTAJA KASVATUSKUMPPANINA	15
3.1 Kasvattajan velvollisuudet kasvatuskumppanina	15
3.2 Kasvattajan ammatillinen toimintatapa.....	17
4 LAPSEN KAKSIKIELINEN KEHITYS JA SEN TUKEMINEN PÄIVÄKODISSA	19
5 OPINNÄYTETYÖN KÄYTÄNNÖN TOTEUTUS	22
5.1 Suunnittelu ja Svenska Barntädgården	22
5.2 Tutkimustehtävät	23
5.3 Aineiston hankinta	24
5.4 Laadullinen sisällön analyysi	25
5.5 Aineiston analysointi	27
5.6 Luotettavuus ja eettisyys	29
6 AIKAISEMPIA TUTKIMUSTULOKSIA.....	31
7 OPINNÄYTETYÖN TULOKSET	33
7.1 Kasvatuskumppanuuden keskeiset tekijät.....	33
7.2 Kasvatuskumppanuuden toteutuminen ja kaksikielisyys.....	36
7.3 Kasvatuskumppanuuden kehittämisideoita	40
8 JOHTOPÄÄTÖKSET.....	42

POHDINTA.....	43
LÄHTEET	45

LIITTEET

Liite 1: Saatekirje vanhemmille

Liite 2: Kyselylomake vanhemmille kasvatuskumppanuudesta

1 JOHDANTO

1960-luvulta lähtien suomalaisten naisten käynti kodin ulkopuoleisessa palkkatyössä on kiihtynyt. 1970-luvulla säädetty laki lasten päivähoidosta edesauttoi myös perheellisten naisten kansainvälisesti poikkeavaa työssä käymistä. Naisten lisääntyneestä työssä käymisestä seurasi pienten lasten kotihoidon vähentyminen ja tarve yhteiskunnan järjestämälle päivähoidolle. (Karisto, Takala & Haapola 1999, 173-176.)

Opinnäytetyömme käsittelee varhaiskasvattajien ja vanhempien välistä kasvatuskumppanuutta. Viime vuosien aikana kasvatuskumppanuus on yleistynyt, ja siitä on tullut merkittävä osa varhaiskasvatustyötä. Kasvatuskumppanuuden on katsottu olevan nykypäivän varhaiskasvattajien työväline, jossa lapsen vanhempi ja varhaiskasvattajat sitoutuvat yhdessä tukemaan lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista. Kasvatuskumppanuudessa vanhemmat ja varhaiskasvattajat ovat tasavertaisia, mutta erilaisia lapsen tuntijoita. (Varttua - Varhaiskasvattajan verkkopalvelu 2009. Kasvatuskumppanuus.)

Svenska Barntädgården i Uleåborg on päiväkotia, jossa harjoittelujemme aikana olemme todenneet arvostettavan kasvatuskumppanuutta. Sen johdosta saimme idean tutkia kasvatuskumppanuutta osana varhaiskasvatusta. Halusimme tietää, mitkä tekijät koetaan tärkeiksi kasvatuskumppanuudessa ja miten se toteutuu. Olimme kiinnostuneita siitä, voidaanko kasvatuskumppanuudella edesauttaa lapsen kaksikielisyyden kehitystä. Halusimme kerätä vanhemmilta kehittämisideoita kasvatuskumppanuuden kehittämiseksi. Kasvatuskumppanuuden tutkiminen tukee mielestämme hyvin myös lastentarhaopettajan kelpoisuuttamme.

Opinnäytetyömme teoreettisen viitekehyksen muodostavat kasvatuskumppanuus ja varhaiskasvattaja kasvatuskumppanina. Käsittelemme lapsen kaksikielistä kehitystä, koska tutkimuksemme toteutetaan kaksikielisessä päiväkodissa. Tutkimuksemme toteutustapana on teemoiteltu, puolistrukturoitu haastattelulomake, joka on suunnattu Svenska Barntädgårdenin lasten vanhemmille. Aineiston analysointiin käytämme laadullista sisällön analyysimenetelmää.

Keskeisiä käsitteitä opinnäytetyössämme tulevat olemaan kasvattaja, kasvatuskumppanuus, lapsi sekä päiväkotiki. Kasvattajalla tarkoitetaan ihmistä, joka toimii lapsen lähikasvattajana ja pyrkii lapsen kanssa hyvään kasvatussuhteeseen. Kasvattajana voi olla esimerkiksi lapsen vanhemmat tai ammattikasvattaja. (Järvinen, Laine & Hellman-Suominen 2009, 18.) Opinnäytetyössämme käytämme kasvattajasta nimitystä varhaiskasvattajasta, koska tarkoitamme päiväkodissa työskentelevää ammattikasvattajaa.

Kasvatuskumppanuus on vanhempien ja henkilöstön välistä yhteistyötä, jossa tietoisesti sitoudutaan toimimaan lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemiseksi. Kasvatuskumppanuus on vanhempien ja henkilöstön tasavertaista vuorovaikutusta. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 31.)

Lastensuojelulaki (2007/417) määrittelee lapsen alle 18-vuotiaaksi. Laki lasten päivähoitosta (1973/36) keskittyy lähinnä alle oppivelvollisuusikäisiin lapsiin. Opinnäytetyössämme käsitteellä lapsi tarkoitamme 1-5 -vuotiasta lasta, koska Svenska Barntädgården i Uleåborgin lapsiryhmät muodostuvat tämän ikäisistä lapsista. Laki lasten päivähoitosta (1973/36) määrittelee päiväkodiksi tilan, joka on varattu päivähoiton järjestämistä varten. Opinnäytetyössämme tulemme käyttämään Svenska Barntädgården i Uleåborg -nimiselle päiväkodille synonyymeja Svenska Barntädgården ja Oulun ruotsinkielinen päiväkotiki.

2 KASVATUSKUMPPANUUS

Kasvatuskumppanuus on käsitteenä uusi, vaikka Urie Bronfenbrenner toi sen sisältämiä asioita esille jo vuonna 1979. Bronfenbrenner korosti lapsen suotuisan kehityksen olevan riippuvainen hänen eri kasvuympäristöjensä sosiaalisten suhteiden olemassaolosta ja niiden luonteesta. Bronfenbrennerin mukaan kasvattajien väliset toimivat sosiaaliset suhteet vaativat jatkuvuutta ja vastavuoroista tukea. (Bronfenbrenner 1979.)

Vanhempien ja varhaiskasvatushenkilöstön välisestä vuorovaikutuksesta on aiemmin käytetty termiä yhteistyö tai tukeminen. Tästä vuorovaikutussuhteesta puhuttaessa uusin käsite on kumppanuus. Käsitteenä kumppanuus poikkeaa merkittävästi aiemmista käsitteistä. (Karila, Alasuutari, Hännikäinen, Nummenmaa & Rasku-Puttonen 2006, 92-94.) Kasvatuskumppanuus on käsite, joka muovaa varhaiskasvatushenkilöstön ja vanhempien välistä vuorovaikutusta (Kaskela & Kekkonen 2008, 4). Käsitteessä korostuu lasta ympäröivien tahojen välinen yhteistyö (Järvinen, Laine & Hellman-Suominen 2009, 118).

Kumppanuusajatusta on painotettu jo vuoden 1986 Unescon (Yhdistyneiden kansakuntien kasvatus-, tiede- ja kulttuurijärjestö) "Working together" -raportissa. Siinä painotettiin ammatti-ihmisten ja vanhempien välistä kumppanuuteen perustuvaa yhteistyötä. (Karila ym. 2006, 92-94.)

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaan kasvatuskumppanuudella tarkoitetaan vanhempien ja henkilöstön tietoista sitoutumista toimimaan yhdessä lasten kasvun, kehityksen ja oppimisen prosessien tukemisessa. Kasvatuskumppanuus edellyttää keskinäistä luottamusta, tasavertaisuutta ja toistensa kunnioittamista. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 31.)

Kasvatuskumppanuus on sisällytetty vuoden 2002 Valtioneuvoston periaatepäätöksenä hyväksytyihin varhaiskasvatuksen valtakunnallisiin linjauksiin. Valtakunnallisissa varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa vuodelta 2005 kasvatuskumppanuudeksi linjataan vanhempien ja henkilöstön välinen kasvatusyhteistyö. (Kaskela & Kekkonen 2008, 4-11.)

Laki lasten päivähoidosta määrittelee päivähoidon yhdeksi tavoitteeksi yhteistyön vanhempien kanssa. Päivähoidon henkilöstön ja vanhempien yhteisenä tavoitteena on tukea lapsen persoonallisuuden tasapainoista kehitystä. (Laki lasten päivähoidosta 1973/36.)

2.1 Kasvatuskumppanuuden lähtökohdat ja edellytykset

Lapsen kasvuun ja kehitykseen vaikuttaa kasvatuksesta vastaavien tahojen sitoutuneisuus yhteistyöhön (Hujala, Puroila, Parrila & Nivala 2007, 24). Varhaiskasvattajan ja vanhemman välisen kumppanuuden tulee luoda lapselle tunne siitä, että lapselle tärkeät aikuiset etsivät riittävää yhteisymmärrystä lasta koskevissa asioissa (Strum 1997, 35).

Perheen kulttuuriset arvot vaikuttavat yhteistyöhön vanhempien ja kasvattajien välillä. Kasvatuskumppanuutta muokkaavat perheen sisällä olevat roolit, arvot ja niihin liittyvät odotukset. Kasvatuskumppanuuteen vaikuttavat perheen elämän todellisuus, perheen oma elämäntilanne ja heidän oma kokemuksensa elämästään. Tästä muodostuu yksi kasvatuskumppanuuden lähtökohdista. (Kuokkanen 2006, 38.)

Kasvatuskumppanuuteen vaikuttavat erilaiset käsitykset kasvatuksesta ja niiden päämääristä. Ihmisten erilaiset elämänhistoriat vaikuttavat kasvatuskumppanuuden lähtökohtiin. (Karila ym. 2006, 95.) Varhaiskasvattajan tulee ymmärtää erilaisiin elämänarvoihin pohjautuvia kasvatustavoitteita, joita vanhemmat asettavat lapsensa kasvatukselle (Karila & Nummenmaa 2001, 28).

Toimiva kasvatuskumppanuus vaatii työyhteisön kriittistä tulkintaa työyhteisön käytännöistä ja niiden mahdollisuuksista kumppanuuskulttuurin rakentumiselle (Karila ym. 2006, 104). Lähtökohtana toimivalle kasvatuskumppanuudelle ovat muun muassa päiväkodin organisaatiomalli ja henkilöstön ammatillinen pätevyys. Lähtökohtiin vaikuttavat niin päiväkodin arvot ja asenteet kuin henkilöstön työtavat. (Kuokkanen 2006, 38.)

Kasvatuskumppanuuden luomisen edellytyksenä on, että varhaiskasvattajien ja vanhempien välillä vallitsee yhteinen ymmärrys lapsen kasvatuksesta (Järvinen ym. 2009, 118). Tämän lisäksi kasvatuskumppanuuden toimivuus edellyttää molemmin puoleista luottamusta sekä huolen jakamista arjen kasvatuskysymyksissä (Kaskela & Kekkonen 2008, 15). Kuokkasen (2006, 38-40) mukaan kasvatuskumppanuus edellyttää tasavertaisuutta, aitoa kuuntelemista sekä toistensa kunnioittamista. Karilan ym. (2006, 94) mukaan vuorovaikutus on edellytyksenä toimivalle kasvatuskumppanuudella. Vuorovaikutuksen on oltava vastavuoroista, sitoutunutta sekä jatkuvaa.

Parhaat edellytykset lapsen hyvinvoinnin turvaamiselle luodaan yhdistämällä vanhempien ja varhaiskasvattajien tiedot lapsesta (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 31). Varhaiskasvattajilla on koulutuksen ja kokemuksen myötä saatu ammatillinen tieto ja osaaminen. Vanhemmat puolestaan ovat oman lapsensa parhaita tuntijoita. Toimiva kasvatuskumppanuus edellyttää, että molemmille osapuolille löydetään sopiva tapa toteuttaa yhteistä kasvatustehtävää. (Heinämäki 2004, 30.)

2.2 Kasvatuskumppanuuden pääperiaatteet ja tavoitteet

Kasvatuskumppanuuden pääperiaatteita ovat kuuleminen, kunnioittaminen, luottamus ja dialogisuus. Kuulemisen periaate näyttäytyy toiselle aitona kiinnostuksena, empaattisuutena sekä rehellisyytenä. Aito kuuleminen edellyttää turvallisen ja myönteisen ilmapiirin luomista. (Kaskela & Kekkonen 2008, 32.) Kuulluksi tuleminen on tunnetilojen ja ajatusten jakamista yhdessä. Kuuntelija ei pelkästään kuule, vaan hän haluaa ymmärtää kertojan viestimän asian. (Vilén, Leppämäki & Ekström 2002, 62.)

Jaetun ymmärryksen saavuttamiseksi tarvitaan kuulluksi tulemisen kokemusta sekä molemmin puoleista kunnioitusta (Karila ym. 2006, 94). Kunnioittaminen ilmenee toisten ihmisten hyväksymisenä ja arvostamisena. Arvostava asenne ilmenee aina ajatuksina ja sitä kautta tekoina, joilla osoitetaan toiselle ihmiselle, että häntä kunnioitetaan ja arvostetaan. Kunnioittaminen edistää todellisen vuorovaikutussuhteen syntymistä. (Kaskela & Kekkonen 2008, 34.)

Luottamuksen syntyminen vaatii aikaa, yhteisiä kohtaamisia sekä vuoropuheluita. Luottamus rakentuu kuulemisen ja kunnioittamisen periaatteista. (Kaskela & Kekkonen 2008, 36.) Hyvä vuorovaikutusosaaminen ja vanhempien kokemus kuulluksi tulemisesta edesauttavat luottamuksen syntymistä (Karila ym. 2006, 99). Henkilökunnalla tulee olla hyväksyvä asenne erilaisuutta kohtaan. Heidän tulisi aktivoida vanhempia luottamuksellisen suhteen saavuttamiseksi. Vanhempien luottamuksen saavuttamiseen tarvitaan hienotunteisuutta ja herkkyyttä. (Kuokkanen 2006, 40.)

Dialogisuuden periaate toteutuu vuorovaikutustilanteissa, joissa molempien puhe on tasa-arvoisessa asemassa. Dialogisuuden avain on kuulemisessa, koska ainoastaan kuuleva suhde voi synnyttää aitoa vuorovaikutusta. (Kaskela & Kekkonen 2008, 38.) Vuorovaikutustilanteessa dialogisuus tarkoittaa tapaa toimia ja tapaa kohdata toinen toisensa. Olennaista dialogiselle puheelle on

avoimuus. Dialogisen puheen avulla saavutetaan kokemus jaetusta asiantuntijuudesta. Sen myötä saadaan sellaista tietoa, jota yksin ei saavutettaisi. (Vilén ym. 2002, 86-87.)

Kasvatuskumppanuuden tavoitteena on yhdistää lapsen kannalta kahden tärkeän tahon asiantuntemus, osaaminen sekä tiedot ja kokemukset lapsen hyvinvoinnin turvaamiseksi. Tavoitteena on, että vanhemmilla ja varhaiskasvattajilla on yhteinen näkemys ja ymmärrys lapsesta. Lapsen ainutlaatuisuus huomioidaan sekä edistetään vanhempien keskinäisen yhteistyön toimivuutta. (Kuokkanen 2006, 38-40.)

Kasvatuskumppanuuden tavoitteena on, että lapsi tulee kokonaisvaltaisesti nähdyksi, ymmärretyksi ja kannatelluksi. Lapsi nähdään toimijana ja oman elämänsä kokijana, ja häntä tuetaan siinä. Alusta alkaen osaksi lapsen varhaiskasvatuspolun toteuttamista ja suunnittelua sisällytetään vanhempien näkemykset, mielipiteet ja toiveet kasvatuksesta. (Kaskela & Kekkonen 2008, 13-17.)

Kasvatuskumppanuuden yhtenä tehtävänä on havaita lapsen erityisen tuen tarve mahdollisimman pian. Lasta tukevat toimintatavat etsitään yhdessä lapsen vanhempien kanssa. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 31.) Luottamuksellisen suhteen rakennuttua erityistä huomiota vaativien asioiden esille ottaminen on helpompaa. Kasvattajan haasteena on pitää yllä saavutettua ilmapiiriä tilanteissa, joissa vanhempien ja varhaiskasvattajien näkemykset eroavat toisistaan. (Kaskela & Kekkonen 2008, 46-47.)

Erityisen tuen tilanteissa varhaiskasvattajan tulee tuoda lapsen ongelmat esiin mahdollisimman konkreettisesti (Kuokkanen 2006, 38). Erityisen tuen tilanteissa varhaiskasvattajan toiminnan haasteena on ylläpitää ja vahvistaa vanhempien luottamusta päivähoiton henkilöstön kykyyn sekä tahtoon auttaa lasta ja

perhettä. Tällaisissa tilanteissa kasvattajan tulee kiinnittää huomio omaan ammattilaisen rooliin ja sen rajoihin sekä tapaan toimia vuorovaikutuksessa lasten vanhempien kanssa. (Kaskela & Kekkonen 2008, 46-47.)

2.3 Kasvatuskumppanuuden rakentuminen ja kasvat keskustelut

Kasvatuskumppanuutta rakennettaessa ensitapaaminen on tärkeä. Siinä luodaan pohja suhteen rakentumiselle. (Kaskela & Kekkonen 2008, 13.) Vanhempien ja varhaiskasvattajien suhde alkaa tutustumalla, jonka kautta rakennetaan kuvaa toisesta osapuolesta ja hänen luotettavuudestaan. Olennaista tutustumisessa on oppia toisen osapuolen vuorovaikutustapoja. (Karila ym. 2006, 97-100.)

Kasvatuskumppanuus rakentuu arjen tilanteissa. Kumppanuuden rakentamisessa on tärkeää päivittäinen kuulumisten vaihtaminen ja eteneminen pienin askelin. Luontevia tilanteita päivittäisille keskusteluille ovat lapsen tuonti- ja hakutilanteet. (Järvinen ym. 2009, 119.) Päivittäisten keskusteluiden kautta vanhempien ymmärrys lastensa päiväkotiarjesta lisääntyy (Karila ym. 2006, 102).

Päivittäisistä kohtaamisista syntyvän vuoropuhelun tulisi olla riittävää. Vähäinen vuoropuhelu voi aiheuttaa olettamuksia ja tulkintoja. Varhaiskasvattajan suhtautuminen perheeseen avoimesti ja myönteisesti antaa tilaa tunteiden läsnäololle ja perheen puheelle. Varhaiskasvattajan ja vanhemman välillä oleva syvenevä ja luottamuksellinen vuoropuhelu koituu aina lapsen parhaaksi. Päivittäin tapahtuvien kohtaamisten tulisi sisältää puhetta sekä lapsen tavanomaisista asioista että pulmallisista tilanteista. (Kaskela & Kekkonen 2008, 44-45.)

Kasvatuskeskustelut ovat keskeisessä osassa vanhempien ja varhaiskasvattajien välisen kasvatuskumppanuuden kehittymisessä ja syvenemisessä (Karila ym. 2006, 107). Ensimmäinen kasvatuskeskustelu käydään tavallisesti muutama kuukausi lapsen päivähoidon alkamisen jälkeen. Käytäntönä on käydä vuodessa yksi kasvatuskeskustelu, mutta tarpeen vaatiessa useampia. (Kaskela & Kekkonen 2008, 46.)

Kasvatuskeskustelut sitoutuvat sekä arjen tilanteisiin että laajoihin kulttuurisiin merkitysmaailmoihin. Vanhempien ja varhaiskasvattajien puheesta käy ilmi heidän perususkomuksiaan, mitkä koskevat lasta, kasvatusta ja päivähoidon käytäntöjä. (Karila ym. 2006, 107.) Keskustelut lisäävät vanhempien tietämystä ja ymmärrystä päivähoidosta lapsensa kasvuympäristönä. Varhaiskasvattajat vastaavasti saavat keskustelun avulla ymmärrystä vanhemmille tärkeistä asioista. (Vilén ym. 2006, 112.)

Vanhempien ja varhaiskasvattajien välillä vallitseva myönteinen ja kannustava ilmapiiri on kasvatuskeskusteluissa tärkeää. Varhaiskasvattajan tehtäviin kuuluu systemaattinen ja tietoinen havainnointi lapsesta ja hänen kehityksestään. Tällöin varhaiskasvattaja kykenee kasvatuskeskusteluissa välittämään oman tietämyksensä ja ymmärryksensä lapsen vanhemmille. Varhaiskasvattajan välittämä tuntemus lapsesta sekä hänen ja lapsen välinen suhde rakentavat monien vanhempien mielestä luottamuksen päivähoidon. (Kaskela & Kekkonen 2008, 46.)

3 VARHAISKASVATTAJA KASVATUSKUMPPANINA

Vanhempien lisäksi varhaiskasvatuksen työntekijät osallistuvat lapsen päivittäiseen hoitoon ja kasvatukseen. Kumppanuudessa varhaiskasvatuksen työntekijä asettuu vanhemman rinnalle. (Kaskela & Kekkonen 2006, 20.). Yhteistyötä varhaiskasvattajien ja vanhempien välillä on parantanut vanhempien lisääntynyt tietoisuus kasvatuksesta (Ministry of Social Affairs and Health 2001).

3.1 Kasvattajan velvollisuudet kasvatuskumppanina

Varhaiskasvattajalla on vastuu kasvatuskumppanuuden ja tasavertaisen yhteistyön edellytysten luomisesta (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 31). Varhaiskasvattajalla on ensisijainen vastuu kasvatuskumppanuuden sisällyttämisestä luontevaksi osaksi lapsen varhaiskasvatusta (Kuokkanen 2006, 39). Varhaiskasvattajan velvollisuutena on olla aloitteellinen ja ylläpitävä osapuoli kasvatuskumppanuudessa (Oulun kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma 2007, 14). Hänen tulee luoda edellytykset kodin ja päivähoiton väliseen yhteistyöhön sekä vahvistaa vanhempien osallisuutta lapsensa varhaiskasvatukseen (Valtioneuvoston periaatepäätös 2002, 18.) Varhaiskasvattajan tehtäviin kuuluu myös lapsen ja hänen vanhemman varhaisen kiintymyssuhteen vahvistaminen (Kaskela & Kekkonen 2008, 14).

Vanhempien ja varhaiskasvattajan tuki on tärkeää lapsen asettuessa päivähoitoon. Lapsen elämäntilanne muuttuu monin tavoin hänen aloittaessa hoidon kodin ulkopuolella. Varhaiskasvattajan tehtävänä on tukea lasta olemaan erossa vanhemmistaan, auttaa luomaan suhteita päivähoiton aikuisiin ja liittymään osaksi vertaisryhmäänsä. (Kaskela & Kekkonen 2008, 43-44.)

Ammattitaitoisen varhaiskasvattajan tulisi käyttää vuorovaikutustaitojaan niin, että lapsi tuntee olonsa turvalliseksi ja oppii luottamaan kasvattajaan. Varhaiskasvattajan tulisi lisäksi huomata lapsen sanallinen sekä sanaton viestintä. (Järvinen ym. 2009, 160).

Varhaiskasvattajan tulee arvostaa ja käyttää vanhempien asiantuntijuutta lapsen parhaaksi. Vanhempien tulee puolestaan saada käyttöönsä varhaiskasvattajan ammatillinen asiantuntijuus lapsesta ja lapsen kehitykseen vaikuttavista tekijöistä. (Heinämäki 2004, 30.). Varhaiskasvattaja jakaa tietonsa lapsesta perheelle arkisesti, asiallisesti ja kunnioittavasti. Näihin tietoihin kuuluvat lapseen liittyvät havainnot, käsitykset, kokemukset ja ymmärrys lapsesta. (Kaskela & Kekkonen 2008, 19–20.)

Kasvatuskumppanuudessa edellytetään, että varhaiskasvattaja selvittää perheiden toiveet yhteistyöstä. Varhaiskasvattajan tulee kertoa selkeästi vanhemmille, että heitä ja heidän näkemyksiään halutaan kuulla. Vanhempien näkemykset ja toiveet ovat ensisijaisia lapsen kasvatuksen lähtökohtia. Näiden lähtökohtien pohjalta varhaiskasvattaja tekee lapsiryhmiä koskevat suunnitelmat (Kuokkanen 2006, 38.). Omien työkäytäntöjen ja puhetapansa avulla varhaiskasvattaja mahdollistaa sen, että vanhempien käsitykset, näkemykset ja ratkaisuehdotukset tulevat kuulluksi ja jaetuksi vanhempaa arvostavalla tavalla. (Kaskela & Kekkonen 2008, 20).

Vanhemmat osallistuvat lapsensa yksilöllisen varhaiskasvatussuunnitelman tekemiseen yhdessä varhaiskasvatushenkilöstön kanssa (Oulun kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma 2007, 14). Lapsen yksilöllisen varhaiskasvatussuunnitelman tarkoituksena on tukea lapsen yksilöllistä kasvua, kehitystä ja oppimista (Varttua – Varhaiskasvatuksen verkkopalvelu 2009. Lapsen Vasu). Lapsen yksilöllisessä varhaiskasvatussuunnitelmassa sovitaan vanhempien kanssa yhteistyön tavoitteista ja toimintatavoista (Kuokkanen 2006, 38). Lapsen yksilöllinen varhaiskasvatussuunnitelma on varhaiskasvattajan

työväline, jossa otetaan huomioon lapsen kokemukset, tulevaisuuden näkymät, lapsen mielenkiinnon kohteet ja vahvuudet sekä tuen tarpeet (Varttua – Varhaiskasvatuksen verkkopalvelu 2009. Lapsen Vasu).

3.2 Kasvattajan ammatillinen toimintatapa

Kasvatuskumppanuudessa varhaiskasvattajan työkäytäntöjen ja roolien perusteena on perhelähtöinen työmalli. Perhelähtöisessä työmallissa otetaan etäisyyttä asiantuntijalähtöiseen työtapaan. Asiantuntijalähtöisessä työmallissa painotetaan ammattilaisen tiedon oikeellisuutta. Kasvatuskumppanuudessa ei tarkoituksena ole häivyttää tai kadottaa varhaiskasvattajan asiantuntemusta. Kumppanuudessa kiinnitetään huomio tyyliin millä tavoin varhaiskasvattaja tuo oman tietonsa, taitonsa, osaamisensa ja ymmärryksensä lapsen ja hänen perheensä käyttöön. (Kaskela & Kekkonen 2008, 19.)

Varhaiskasvattajalla tulee olla kasvatustietoisuus oman toimintansa vaikuttimista ja niiden vaikutuksista. Kumppanuussuhteen syntyminen vaatii varhaiskasvattajalta tietoista toimintaa Ammatilliseen kumppanuuteen sitoutunut varhaiskasvattaja luo suhdetta perheisiin tavalla, jossa on mahdollista toteuttaa reflektiivistä lapsen hoidon, kasvatuksen ja opetuksen eri puolia pohtivaa ja molempien osapuolten ymmärrystä hyödyntävää työtapaa. (Kaskela & Kekkonen 2008, 5-6.)

Vuorovaikutustaitojen harjoittelu, työntekijän oman toiminnan ja suhteissa olemisen reflektointi ja yhteisen ymmärryksen etsiminen lapsen kasvuyhteisöissä ja kahdenkeskeisissä vuorovaikutustilanteissa rakentavat kumppanuudessa varhaiskasvattajan ammattitaitoa. Varhaiskasvattajan suhde vanhempaan perustuu myös kasvatuskumppanuudessa hänen ammatilliseen perustehtävään lapsen kasvattajana, hoitajana ja opettajana. Varhaiskasvattaja

sitoutuu työskentelemään keskinäisen kuulemisen, kunnioituksen, tasavertaisuuden ja dialogisuuden periaatteita kunnioittaen. Varhaiskasvattajan oman ammatillisen toimintatavan uudistaminen perheisiin nähden on myös tärkeää. (Kaskela & Kekkonen 2008, 18-19.)

Lapsen kehityksen tukemiseen varhaiskasvattaja tarvitsee tietoa lapsen kehityksestä ja sen tukemisesta. Tukemisen kannalta on merkittävää se, että varhaiskasvattaja ymmärtää vanhemmuuden erityyppisiä haasteita. Varhaiskasvattajan täytyy nähdä perheiden erilaisuus ja niistä johtuvat erilaiset arvovalinnat. Näiden asioiden ymmärtäminen on kasvatuskumppanuuden edellytys. Voidakseen syventää suhdetta vanhempiin, varhaiskasvattajan täytyy tutustua heidän erilaisiin kasvatuskäsityksiin. (Vilén ym. 2006, 111.)

Nykypäivän varhaiskasvattajan keskeisiin taitoihin kuuluvat tulevaisuuteen suuntautuminen ja sen ennakointi. Tulevaisuuden kuvien luominen, arvokeskustelut ja kasvatuksellisten seurausten pohtiminen ovat asioita, jotka parhaimmillaan toteutuvat vanhempien ja koko työyhteisön kanssa yhdessä. (Karila & Nummenmaa 2001, 29-30.)

4 LAPSEN KAKSIKIELINEN KEHITYS JA SEN TUKEMINEN PÄIVÄKODISSA

Ihmiselle kielen päämerkityksenä on mahdollistaa kommunikointi ja omien tunteiden jakaminen toisten ihmisten kanssa. Luonnollista siihen on puhuminen. Kuuleva lapsi elää puhuvien aikuisten keskellä ja oppii puhumisen muutaman ensimmäisen elinvuoden aikana.(Gettman 1987, 131.) Äidinkielen katsotaan olevan se tunnekieli, jolla henkilö osaa kertoa ajatuksensa ja tunteensa parhaiten. Yllättävissä tilanteissa turvaututaan äidinkielen käyttöön. (Räty 2002, 154.)

Henkilö voidaan määritellä kaksikieliseksi, mikäli hän osaa tarvittaessa vaihtaa kielestä toiseen sekä käyttää kahta kieltä vuorotellen päivittäisissä vuorovaikutustilanteissa. (Halme 2006). Jokainen tutkija määrittelee ja tutkii kaksikielisyyttä oman näkökulmansa mukaan. Kaksikielisyydelle löytyy siis yhtä monta määritelmää kuin on sen tutkijaakin. (Skutnabb-Kangas 1981, 83-84.)

Kaksikielisyyteen kasvamista kutsutaan dynaamiseksi prosessiksi, joka on samalla elämän sisältö sekä elämäntyyli (Hassinen 2005, 13). Lapsen kaksikielisyyden on tavallisesti hänestä riippumatonta. Pieni lapsi ei koe aluksi myönteisiä eikä kielteisiä tunteita kaksikielisyyteensä. Lapsen suhtautuminen kaksikielisyyteensä muovautuu vuorovaikutuksesta ympäristöön. (Hassinen 2005, 64).

Kommunikoidessaan kahden eri kielen edustajan kanssa, lapsi omaksuu kaksi eri kieltä (Hassinen 2005, 13). Pienen lapsen on helpompaa omaksua uusia kieliä ja lapsi pystyykin oppimaan kahta tai jopa useampaa kieltä (Woofson 2003, 17). Epämuodollisia tilanteita kielenkäytölle ovat esimerkiksi kaksikielisten

lasten leikit, joissa kieli välittyy lapselle ikään kuin sivutuotteena (Lauren 2008, 18).

Kielen omaksumisikä- ja menetelmä, kielten taso ja käyttäminen sekä samaistuminen voivat määritellä kaksikielisyyttä. Varhaisesta lapsuudesta asti omaksuttu samanaikainen eli simultaani kaksikielisyys määritellään alle kolmen vuoden ikäiselle lapselle. Kahden kielen omaksumisen tuloksena kehittynyt peräkkäinen, eli suksessiivinen kaksikielisyys määritellään yli kolmevuotiaalle lapselle. 7-12 tai sen jälkeen alkanut kielen omaksuminen määritellään subordinatiiviseksi eli alisteiseksi kaksikielisyudeksi. Yksilön kaksikielisyyttä määriteltäessä olennaisinta on kielen käytännön osaaminen. (Hassinen 2005, 17.)

Vanhempien tulisi puhua lapselleen johdonmukaisesti omaa äidinkieltään eivätkä he saisi sekoittaa eri kieliä keskenään (Räty 2002, 155). Lähiympäristön tuki ja motivointi ovat tärkeitä asioita toiminnalliseen kaksikielisyyteen kasvettaessa. On hyvin tärkeää, että päiväkodin ja vanhempien välillä vallitsee yksimielisyys kielen oppimisen rutiineissa ja odotuksissa. (Halme 2006).

Varhaiskasvattajien täytyy rohkaista lasta olemaan oma-aloitteinen. Oma-aloitteisuuteen rohkaisemalla mahdollistetaan lapsen menestymistä hänen kehityksessään (Slavin 1986, 73.) Lapsi tulee kohdata yksilönä ja kanssaihminenä. Tämä tekee kielen oppimisesta tehokkaampaa ja vaikuttaa näin kielen kehitykseen positiivisesti. (Ekelund 2007, 180.)

Päiväkodin pedagogisena tehtävänä on rakentaa, ylläpitää ja kehittää rikasta kieliympäristöä, joka motivoi lasta oppimaan vierasta kieltä. Päiväkodissa on tärkeää luoda järjestelmällinen kielenomaksumisen ympäristö. Ympäristön tulisi tarjota lapselle laadullisia virikkeitä hänen oman kehitystasonsa mukaisesti.

Monipuolinen ja motivoiva kieliympäristö sekä aika ovat tärkeitä tekijöitä lapsen kasvaessa kaksikielisyteen. (Halme 2006.)

Päiväkodin ympäristön tulisi mahdollistaa lapsen aloitteet ja kommunikointiyritykset sekä sen tulisi ohjata hänessä uteliaisuutta ja mielenkiintoa. Kielen kehityksessä lapsen ja aikuisen vuorovaikutus on erittäin tärkeää. Aikuisen tulisi luoda päiväkotiin kiireetön, rohkaiseva ja myönteinen ilmapiiri, jossa lapsi voi toimia täysivaltaisesti ryhmän jäsenenä. (Halme 2006.)

Kielitaidon kehittymisen kannalta merkittävä tekijä on päiväkodissa työskentelevä henkilökunta. Koko henkilökunnan tulee olla sitoutuneita yhteisen tavoitteen toteutumiseen. Kaikkien täytyy olla samalla linjalla, jotta lapsen kielen kehitys on suotuisaa. Haasteena on myös huomioida lapsen kielen kehitystaso ja laatia sen mukaista toimintaa. Erilaisten opetusmenetelmien käyttäminen ja niiden kehittäminen on tärkeää huomioida toimintaa toteuttaessa. (Jaana Lehtiniemi, päiväkodin johtaja, henkilökohtainen tiedoksianto 9.10.2008).

Johdonmukaisuus, määrätietoisuus ja varmuus ovat tärkeitä tekijöitä kaksikielisessä päiväkotiyhteisössä. Hyvin toimiva päivähoidoyhteisö korostaa kokonaisvaltaisuutta. Koko yhteisö, yhteisön kaikki jäsenet ja resurssit sekä yksilöllisyys muodostavat toiminnallisen kokonaisuuden. (Kaipio 2000, 95-102.)

5 OPINNÄYTETYÖN KÄYTÄNNÖN TOTEUTUS

5.1 Suunnittelu ja Svenska Barntädgården

Svenska Barntädgårdenissa kasvatuskumppanuus koetaan tärkeäksi osaksi jokapäiväistä kasvatustyötä. Tästä saimme idean kartoittaa vanhempien ja henkilökunnan mielipiteitä kasvatuskumppanuuden toteutumisesta sekä sen kehittämistarpeista. Keskustelimme päiväkodin johtajan kanssa asiasta, ja hän koki ideamme hyödylliseksi päiväkodin kasvatuskumppanuuden kehittämisen kannalta.

Svenska Barntädgården i Uleåborg on Svenska Kulturen Vänner ry:n omistama vuonna 1966 perustettu ruotsinkielinen päiväkotikoti. Päiväkotikoti sijaitsee Oulun keskustassa Weckmannin talossa Svenska Privatskolanin vieressä osoitteessa Sepänkatu 9 A1. Päiväkodissa on 1-5 vuotiaita lapsia viidessä eri ryhmässä. Päiväkodissa on yhteensä 60 lasta sekä 12 henkilökunnan jäsentä. Henkilökuntaan kuuluu viisi lastentarhaopettajaa, kaksi lastenhoitajaa ja viisi lähihoitajaa. (Jaana Lehtiniemi, päiväkodin johtaja, henkilökohtainen tiedoksianto 17.11.2009.)

Toiminnan tavoitteena on tarjota laadukasta ruotsinkielistä päivähoitoa oululaisille lapsille. Toimintaa laadittaessa otetaan huomioon suomenruotsalaisten kieli- ja kulttuuriperinteet. Päiväkodin toiminnan tavoitteisiin kuuluu myös lasten kulttuuri- ja kieliperinteiden ylläpitäminen ja kehittäminen. Tässäkin asiassa huomioidaan lapsen yksilöllinen taso. Tavoitteena on saada kaikille lapsille sellainen ruotsinkielinen taito, että he pärjäävät Svenska Privatskolanissa. (Jaana Lehtiniemi, päiväkodin johtaja, henkilökohtainen tiedoksianto 9.10.2008).

Saatuamme hyväksynnän ideallemme aloitimme teorian keräämisen ja siihen perehtymisen. Teoriatiedon avulla perehdyimme erilaisiin lähteisiin kasvatuskumppanuudesta. Kasvatuskumppanuus on määritelty muun muassa valtakunnallisissa varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa sekä Oulun kaupungin varhaiskasvatussuunnitelmassa ja varhaiskasvattajille suunnatussa kirjallisuudessa. Lisäksi perehdyimme kasvatuskumppanuuteen ja sen kehittämiseen Stakesin tekemien tutkimusten perusteella.

Teorian perehtymisen jälkeen suunnittelimme runkoa vanhemmille sekä henkilökunnalle suunnattuihin saatekirjeisiin ja kyselylomakkeisiin. Sen jälkeen keskustelimme päiväkodin johtajan kanssa kyselylomakkeista. Keskustelun yhteydessä johtajalta tuli toive lisätä lomakkeisiin kaksikielisyyttä käsittelevä kohta. Suunnitteluvaiheessa päätimme tehdä molemmista kyselylomakkeista vastaajan osalta anonyymin. Tällä halusimme madaltaa kynnystä kyselylomakkeeseen vastaamiseen.

5.2 Tutkimustehtävät

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on kartoittaa Svenska Barntädgårdenissa toteutuvaa kasvatuskumppanuutta. Tarkoituksenamme on kartoittaa sekä vanhempien että työntekijöiden mielipiteitä ja kokemuksia tutkimustehtäviimme:

1. Mitkä tekijät koetaan tärkeäksi kasvatuskumppanuudessa?
2. Millä tavoin kasvatuskumppanuus toteutuu?
3. Millä tavoin kasvatuskumppanuutta voitaisiin kehittää?

5.3 Aineiston hankinta

Valitsimme aineiston keruu menetelmäksi kyselyn. Siinä käytettiin puolistrukturoitua kyselylomaketta. Puolistrukturoidussa kyselylomakkeessa kaikille osallistujille esitetään samat kysymykset, joihin vastaaja vastaa omin sanoin. Puolistrukturoidussa kyselylomakkeessa vastaajalle ei anneta valmiita vastausvaihtoehtoja toisin kuin strukturoidussa kyselyssä, jossa vastaajan tulee valita valmiista vastausvaihtoehdoista itselleen sopivin vaihtoehto. (Eskola & Vastamäki 2001, 26.)

Johtaja suosituksesta käytimme lyhyttä yhden viikon palautusaikaa kyselylomakkeille. Tällä pyrimme mahdollisimman suureen vastausprosenttiin motivoimalla vastaajia pohtimaan kysymyksiä heti lomakkeen saatuaan. Pidemmän palautusajan mahdollisena haittana olisi voinut olla kyselylomakkeiden "unohtaminen" myöhempää ajankohtaa odottaessa.

Luotettavuuden kannalta koimme tärkeäksi suomenkielisyyden. Johtaja antoi meille luvan tehdä vanhemmille ja henkilökunnalle suunnatut saatekirjeet ja kyselylomakkeet suomeksi. Jokaisessa perheessä on suomenkielentaitoinen vanhempi, joten kielestä ei mielestämme tullut heille lisäkynnystä vastaamiseen. Henkilökunta on suomenkielentaitoista, joten kielestä ei tullut heillekään lisäkynnystä vastaamiseen. Koska meidän oma äidinkielimme on suomi, tuloksien analysoiminen suomen kielellä on mielestämme luotettavampaa. Tärkeänä koimme sen, että emme joutuneet turvautumaan ulkopuoliseen apuun vastausten lukemisessa. Suomenkielen käyttämisellä varmistimme saatekirjeissä luvatus luotettavuuden toteutumisen. Luotettavuutta lisäsimme valitsemalla palautusmuodoksi suljettavat kirjekuoret.

Hyvä teoriatietoon perehtyminen helpotti saatekirjeiden ja kyselylomakkeiden kirjoittamista sekä vanhemmille että henkilökunnalle. Saatuamme ohjaavalta opettajaltamme hyväksynnän asiakirjoillemme päätimme siirtyä

kasvatuskumppanuuden toteutumista ja kehittämistarpeita käsittelevän tutkimuksen toteuttamiseen.

Vanhemmille suunnatut saatekirjeet (Liite 1) ja kyselylomakkeet (Liite 2) jaoimme kirjekuorissa osastoilla oleviin lasten lokeroihin 18.3.2009. Vanhemmille jaettiin yhteensä 65 kyselylomaketta. Tässä vaiheessa informoimme henkilökuntaa kirjeiden sisällöstä ja kyselyn tarkoituksesta. Vanhempien tuli palauttaa vastauksensa suljetussa kirjekuoressa jollekin henkilökunnanjäsenelle.

Laadimme myös henkilökunnalle omat saatekirjeet, jotka sisälsivät informaatiota vanhemmille suunnatusta kyselystä. Saatekirjeet jaoimme jokaiselle osastolle henkilökohtaisesti 18.3.2009. Informoimme henkilökohtaisesti kaikkia paikalla olleita henkilökunnan jäseniä kyselystä. Henkilökunnalle suunnattu kysely sisälsi samat kysymykset kasvatuskumppanuudesta kuin vanhemmille suunnattu kysely. Kyselylomakkeet ja palautuskuori sijoitettiin henkilökunnan kahvihuoneeseen. Paikalla olleet henkilökunnanjäsenet vaikuttivat erittäin innostuneilta kyselystä, ja he kokivat sen tärkeäksi.

5.4 Laadullinen sisällön analyysi

Laadullinen analyysi koostuu kahdesta vaiheesta. Ensimmäinen vaihe on havaintojen pelkistäminen ja toinen vaihe arvoituksen ratkaiseminen. Vaiheita ei voi erottaa valmiiksi saatetusta aineiston analyysistä, vaan tällaisen erottelun voi tehdä vain analyttisesti. (Alasuutari 2001, 39.)

Laadullisen analyysin ensimmäisestä vaiheesta, havaintojen pelkistämisestä, voidaan erottaa kaksi osaa. Ensimmäisessä osassa aineistoa tarkastellaan vain tietyistä teoreettis-metodologisesta näkökulmasta. Aineiston tarkastelussa kiinnitetään huomiota vain niihin asioihin, jotka teoreettisen viitekehyksen ja tarkasteltavana olevan kysymyksen kannalta ovat olennaisia. Tämän myötä analysoitava aineisto pelkistyy raakahavainnoiksi. (Alasuutari 2001, 40)

Havaintojen pelkistämisen toisen vaiheen tarkoituksena on karsia lisää havaintojen määrää yhdistelemällä havaintoja. Erilliset raakahavainnot pyritään yhdistämään yhdeksi havainnoksi. Tämä edellyttää sitä, että havainnoille etsitään yhteinen piirre tai nimittäjä. (Alasuutari 2001, 40.)

Laadullisen analyysin toinen vaihe on arvoituksen ratkaiseminen. Vaihetta voidaan kutsua myös tulosten tulkinnaksi. Tässä vaiheessa käytettävissä olevien vihjeiden ja tuotettujen johtolankojen pohjalta tehdään merkitystulkinta tutkittavasta ilmiöstä. Arvoituksen ratkaisemisen vaiheessa käytetään tuotettujen johtolankojen ja pelkistettyjen vastausten lisäksi muuta tutkimustietoa sekä kirjallisuutta. (Alasuutari 2001, 44-46.)

Laadullisia tutkimuksia voidaan pitää tapaustutkimuksina. Laadullisen tutkimuksen pohjalta ei ole tarkoitus tehdä empiirisesti yleistettäviä päätelmiä, toisin kuin tilastollisessa tutkimuksessa. Laadullisessa tutkimuksessa onkin tärkeää, että analysoitava aineisto muodostaa jollakin tavalla kokonaisuuden eli tapauksen. (Eskola & Suoranta 2008, 65.)

5.5 Aineiston analysointi

Osastoille palautetut vanhempien vastaukset keräsimme 26. maaliskuuta. Vanhemmilta saimme yhteensä 15 vastausta. Vanhempien vastausprosentiksi tuli 23%. Seuraavana päivänä aloitimme vastausten käsittelyn lukemalla niitä läpi. Vertailimme vastauksia, mutta emme vielä analysoineet niitä tarkemmin. Henkilökunnalta emme saaneet kuin muutaman vastauksen. Jätimme heidän vastauksensa tutkimuksen ulkopuolelle. Mielestämme tutkimuksen luotettavuus olisi vähentynyt, mikäli olisimme analysoineet muutaman ihmisen mielipiteen koko henkilökunnan mielipiteenä. Ajattelimme myös vastaajan anonyymiuden säilyttämistä jättäessämme henkilökunnan vastaukset pois tutkimuksen tuloksista. Koska vastauksia oli niin vähän, jokaisen vastaajan mielipide olisi ollut erotettavissa tuloksista.

Huhtikuussa aloimme kerätä vastauksista kysymyskohtaisesti kysymyksenasettelun kannalta olennaisia tietoja. Keräsimme tiedot kaikista vastauksista yhdelle isolle paperille tekemäämme taulukkoon. Vaakasuora rivi muodostui viidestä sarakkeesta, joihin keräsimme yhdestä vastauslomakkeesta vastaukset viiteen ensimmäiseen kysymykseen. Taulukon ensimmäiseen pystysarakkeen merkitsimme osaston, jonka vastaaja oli valinnut lapsensa osastoksi. Seuraaviin pystysuoriin sarakkeisiin keräsimme kaikki vastaukset kysymyskohtaisesti kaikista saamistamme vastauslomakkeista. Kehittämideoita koskevaan kysymykseen (kysymys 6) saamamme vastaukset keräsimme erilliselle paperille.

Jatkoimme aineiston analysointia hyödyntämällä tekemäämme taulukkoa. Päätimme analysoida saamistamme vastauslomakkeista vuorotellen jokaisen kysymyksen. Ensin keskityimme vastauksiin, joita olimme saaneet kohdasta "Mitä kasvatuskumppanuus Teissä herättää?" (kysymys 2). Keräsimme vastauksista avainsanoja (eli raakahavaintoja) erilliselle paperille. Annoimme avainsanoille värikoodit, jonka jälkeen väritimme avainsanat taulukosta.

Värikoodauksen tavoitteena oli löytää kaikki saman värikoodin alle kuuluvat sanat vastauksista. Värikoodauksen myötä vastausten yhtäläisyydet oli helpompi havaita ja laskea.

Saatuamme kaikille avainsanoille omat värikoodinsa teimme avainsanoista luettelon. Ensin laskimme kuinka monessa vastauksessa sama avainsana ilmenee. Sen jälkeen laskimme avainsanoille ilmenemisprosentit. Tämän jälkeen näimme, mitä ajatuksia kasvatuskumppanuus vanhemmissa herätti. Pystyimme myös näkemään, kuinka samankaltaisia vanhempien vastaukset olivat keskenään, ja mitkä asiat esiintyivät harvoissa vastauksissa. Käytimme samaa menetelmää myös analysoidessamme kohtia ”Mitkä asiat kasvatuskumppanuudessa ovat mielestänne tärkeitä?” (kysymys 3), ”Mitkä asiat mielestänne toteutuvat hyvin Svenska Barträdgårdenissa toteutuvassa kasvatuskumppanuudessa?” (kysymys 4) sekä ”Millä tavoin kasvatuskumppanuus tukee/ei tue lapsenne kaksikielisyyttä?” (kysymys 5).

Seuraavaksi laadimme sisällön analysoinnista taulukot, joihin keräsimme kysymyskohtaisesti pelkistetyt havainnot, avainsanat ja avainsanoja yhdistävät pääluokat. Taulukoiden avulla muodostimme vastaukset tutkimuskysymyksiimme. Taulukot on nähtävissä Opinnäytetyön tulokset -osiossa.

Kuudennella kysymyksellä halusimme kartoittaa vanhempien ideoita kasvatuskumppanuuden toteuttamiseen. Kysymys kuului: ”Millä tavoin kasvatuskumppanuuden toteutumista voisi kehittää Svenska Barträdgårdenissa?” Kirjasimme vastauksista nousseet kehittämisideat sellaisinaan erilliselle paperille, jolloin niitä oli helpompi käsitellä. Kehittämisideoista nousi esille neljä pääluokkaa. Emme analysoineet kehittämisideoita samalla tavalla kuin aikaisempien kysymysten vastauksia, koska halusimme tuoda vanhempien ideat kuuluviin juuri sellaisina kuin he meille niistä kertoivat.

5.6 Luotettavuus ja eettisyys

Eettisellä ajattelulla tarkoitetaan kykyä pohtia sekä omien, että yhteisön arvojen kautta sitä, mikä jossain tilanteessa on oikein tai väärin (Kuula 2006, 21). Koko tutkimusprosessin ajan pidimme tätä ajatusta mielessämme. Ajatuksen pohjalta teimme kartoitukseemme liittyviä eettisiä ratkaisuja, joilla tahdoimme lisätä tutkimuksemme luotettavuutta.

Halusimme tehdä tutkimukseen osallistumisen vastaajan osalta täysin vapaaehtoisen. Vastaajalla tulee olla mahdollisuus halutessaan keskeyttää tai kieltäytyä osallistumisesta (Mäkinen 2006, 95). Jaoimme kyselykaavakkeet kaikille vanhemmille. Saatekirjeessä kerroimme tutkimuksen tarkoituksesta ja toivomme heidän vastaavan. Missään vaiheessa emme kyselleet vastausten perään. Kunnioitimme heidän päätöstään kieltäytyä vastaamisesta.

Tutkimusetiikan perusteisiin kuuluu antaa tutkimukseen osallistuneille mahdollisuus pysyä anonyymina valmiissa tutkimuksessa. Henkilöllisyyden salaamisella vastaajia rohkaistaan kertomaan tutkimuksen kannalta olennaisia tietoja. Osa tutkittavista ei kuitenkaan tahdo, että heidän henkilöllisyytensä salataan. Tämä voi olla tutkimusta tekevälle paineita aiheuttava tekijä. Tutkittavat voivat olla tyytymättömiä tuloksiin tai kokea itsensä kaltoin kohdelluksi. Tutkija voi tästä syystä kokea tämän rajoittavan tutkimuksen tekemistä tai se voi jopa vaikuttaa tutkimuksen objektiivisuuteen. (Mäkinen 2006, 114).

Tutkimusta suunnitellessamme päätimme tehdä haastattelulomakkeistamme anonyymeja. Tahdoimme saada vanhemmilta rehellisiä vastauksia ja henkilöllisyyden salassa pitämällä uskoimme tämän onnistuvan paremmin. Laadimme kysymykset selkeiksi, jotta emme johdattelisi vastaajaa millään tavalla. Tutkimuksen objektiivisuutta ajatellen sekä tutkimusetikkaa noudattaen päätimme tehdä ratkaisun työntekijöitten vastausten jättämisestä tutkimuksen

ulkopuolelle. Katsoimme vastaajien anonyymiuden olevan vaarassa mikäli ottaisimme heidän vastauksensa tutkimukseen mukaan.

Luottamuksellinen tutkimusaineiston käsittely on lähellä yksityisyyden käsitettä eli sitä, miten ihmisten henkilökohtaiset asiat ja tiedot pidetään salassa. (Mäkinen 2007, 115.) Kerroimme haastattelulomakkeiden mukana lähetetyissä saatekirjeissä, että olemme ainoat henkilöt, jotka tulevat lukemaan vastauksia. Luottamuksellisuutta lisäsi suljettujen kirjekuorien käyttäminen vastauksia palautettaessa.

Tutkimusaineiston asianmukainen arkistointi liittyy olennaisesti tiedon luotettavuuteen (Kuula 2006, 24). Säilytimme saamiamme vastauksia turvallisessa paikassa. Tällä varmistimme sen, että ulkopuoliset eivät pääse tutkimaan vanhempien vastauksia. Aineiston asianmukainen tuhoaminen niiden käytön jälkeen on mielestämme oikein tehty niin luottamuksen, kuin eettisyyden kannalta.

Tutkijan tulee käyttää lähdekritiikkiä miettiessään lähdemateriaalien luotettavuutta. Lähteitä valittaessa on huomioitava lähteen puolueettomuus, alkuperäisyys, riippumattomuus ja lähteen aitous. Tutkimusta tehdessä täytyy tehdä valintoja tutkimuksen kannalta olennaisen tiedon saamiseksi. Informaatiota on paljon ja olennaisen osan valitseminen onnistuu vain kriittisen lähestymistavan kautta. Kriittiseen lähestymistapaan kuuluu omien motiivien ja lähtökohtien pohtiminen sekä niiden vaikutuksen tiedostaminen. (Mäkinen 2006, 128-131.)

Tutkimusta tehdessä kiinnitimme huomiota lähteiden valintaan. Pyrimme valitsemaan vain 2000- luvulla julkaistuja lähteitä, jotta saisimme mahdollisimman ajanmukaista ja oikeaa tietoa.

6 AIKAISEMPIA TUTKIMUSTULOKSIA

Leinon (2006, 75) pro gradu-tutkielmassa luottamus mainittiin yhtenä tärkeimpänä kasvatuskumppanuutta määrittelevänä tekijänä niin lastentarhaopettajien kuin vanhempien mielestä. Kinnusen ja Pesosen (2008, 34–35) tutkimuksen mukaan vanhempien mielestä tärkein asia kasvatuskumppanuudessa oli dialogisuus. Seikolan (2008, 40) tutkimuksessa vanhemmat pitivät tärkeänä saada osallistua päiväkodin toimintaan.

Kasvatuskumppanuudessa toteutuneita tekijöitä Vesasen ja Niemisen (2007, 27) tutkimuksessa olivat päivittäiset keskustelut, tiedonvälitys, kasvatust keskustelut, kasvunkansoiden tekeminen ja keskinäinen yhteistyö. Seikolan tutkimuksen mukaan vanhempien mielestä kohtaaminen päiväkodin henkilökunnan kanssa oli onnistunutta ja vastavuoroista. Kinnusen ja Pesosen (2008, 36) tutkimustuloksista ilmeni toteutuneina tekijöinä lapsen yksilöllinen huomioiminen ja yleinen hyvinvointi.

Päivittäisten kuulumisten vaihtamista, lasten yksilöllisempää huomioimista sekä henkilökunnan pysyvyyden lisäämistä ehdotettiin kasvatuskumppanuuden kehittämiseksi Vesasen ja Niemisen (2007, 30) tutkimuksessa. Seikolan tutkimuksessa toivottiin lisää yhteisiä tapaamisia, kehittämiskeskusteluja, vanhempainiltoja sekä reissuvihkon käyttöönottoa. Mäenpään ja Suviaro-Laukan (2007, 56-57) pro gradu-tutkielmassa eräs haastateltava näki reissuvihkon käyttöönottamisen vaikeuttavan dialogisuuden toteutumista. Samoin toinen haastateltava totesi kyseisessä tutkielmassa reissuvihkon olevan väline tiedotukseen, ei väline kasvatuskumppanuuteen.

Leinon (2006, 74) pro gradu-tutkielmassa todettiin, että vanhemmilla ei välttämättä riitä työltään energiaa osallistua aktiivisesti päiväkodin toimintaan. Tutkielman kokemuksena oli, että vanhemmat toivovat mahdollisuuksia päästä osallistumaan päiväkodin arkeen, mutta mahdollisuuksista huolimatta eivät siihen kuitenkaan osallistu.

7 OPINNÄYTETYÖN TULOKSET

Kasvatuskumppanuus herätti vanhemmissa ajatuksia muun muassa yhteistyöstä sekä lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemisesta. Vanhempien mielestä kasvatuskumppanuuteen kuuluu tietoinen sitoutuminen, yhteinen näkemys lapsen parhaasta sekä lapsen yksilöllinen huomioiminen.

Tutkimukseen osallistui yhteensä kolmetoista vastaajaa. Kaksi palautetuista vastauksista sisälsi kaksi yhdistettyä vastausta. Vastaajalla oli lapsia kahdella eri osastolla. Näin ollen kahdesta yhdistetystä vastauksesta saimme yhteensä neljä erillistä vastausta. Tutkimuksen tulokset koostuivat yhteensä viidestätoista erillisestä vastauksesta. Kolmasosa (5) vastauksista tuli 4-vuotiaiden osastolta. Toiseksi eniten (4) vastauksia tuli 2-vuotiaiden osastolta. 3- ja 5-vuotiaiden osastoilta tuli molemmista kolme vastausta. Emme saaneet yhtään vastausta 1-vuotiaiden osastolta.

7.1 Kasvatuskumppanuuden keskeiset tekijät

Vanhempien kokemukset kasvatuskumppanuuden tärkeistä tekijöistä jakaantuivat selkeästi kahteen kategoriaan (Taulukko 1 ja 2), luottamukselliseen vuorovaikutukseen sekä varhaiskasvattajien ja vanhempien yhteistoimintaan.

Taulukko1. Tärkeänä tekijänä luottamuksellinen vuorovaikutus

Alaluokka	Yläluokka	Pääluokka	Yhdistävä luokka
Molemmin puoleinen luottamus Luottamus sovittuihin raameihin Luottamus päiväkodin työntekijöihin	Luottamus	Luottamuksell inen vuorovaikutus	Vanhempien mielestä tärkeitä tekijöitä kasvatuskumpp anuudessa
Avoin kommunikointi Molemmin puoleinen avoimuus Mielipiteiden sanominen	Dialogisuus		
Rehellisyys Herkkyyys kuulla ja kuunnella Molemmin puoleinen kuuleminen	Kuuleminen		
Henkilökunta kunnioittaa vanhempien arvoja ja asenteita Molemmin puoleinen kunnioittaminen	Kunnioittamin en		

Taulukossa 1 on kuvattu vanhempien mielestä luottamuksellisen vuorovaikutuksen tärkeyttä tulosten mukaisesti. Luottamuksellisen vuorovaikutuksen osatekijöitä tulosten mukaan ovat luottamus, dialogisuus, kuuleminen ja kunnioittaminen.

Luottamus koostuu sekä molemminpuolisesta luottamuksesta vanhempien ja henkilökunnan välillä että luottamuksesta sovittujen rajojen noudattamiseen.

Molempien osapuolien täytyy pystyä luottamaan sovittuihin raameihin, eikä niistä parane lipsua, sillä silloin yhteistyön pohja katoaa.

Dialogisuuteen kuuluvat avoin kommunikointi, molemmin puoleinen avoimuus sekä mielipiteiden sanominen. Dialogisuutta on kuvailtu vastauksissa esimerkiksi:

Ollaan molemmat osapuolet avoimia joka tilanteessa.

Luottamuksellisen vuorovaikutuksen osatekijöistä kuuleminen koostuu rehellisyydestä, herkkyydestä kuulla ja kuunnella sekä molemmin puoleisesta kuulemisesta. Kuuleminen on ilmaistu muun muassa seuraavalla tavalla:

No herkkyys kuulla ja kuunnella on tärkeää.

Kunnioittaminen koostuu sekä molemmin puoleisesta kunnioittamisesta että työntekijöiden kunnioituksesta vanhempien arvoja ja asenteita kohtaan. Vastauksissa kunnioittaminen ilmeni muun muassa seuraavalla tavalla.

Päiväkodin henkilökunta kunnioittaa niitä arvoja ja asenteita, jotka vanhemmat pitävät tärkeinä.

Taulukko 2. Tärkeänä tekijänä varhaiskasvattajien ja vanhempien yhteistoiminta

Alaluokka	Yläluokka	Pääluokka	Yhdistävä luokka
Yksilöllinen huomioiminen Varhainen puuttuminen Kiinnostus lapsen hyvinvoinnista Turvallisuuden tunteen luominen Lasten kasvatus	Henkilökunnan ammattitaito	Varhaiskasvattajien ja vanhempien yhteistoiminta	Vanhempien mielestä tärkeitä tekijöitä kasvatuskumppanuudessa
Yhteiset rajat, säännöt ja tavoitteet Päämäärien ymmärtäminen ja sopiminen Yhteistyökyky	Yhteistyö		
Säännöllinen keskustelu kasvatusasioista Vanhempainillat ym. tilaisuudet Päivittäinen viestintä lapsen asioista Säännöllinen yhteydenpito	Säännölliset tapaamiset ja päivittäinen viestintä		

Taulukossa 2 on kuvattu varhaiskasvattajien ja vanhempien yhteistoimintaa kasvatuskumppanuudelle tärkeänä tekijänä. Varhaiskasvattajien ja vanhempien yhteistoiminnassa tärkeintä on henkilökunnan ammattitaito, joka koostuu lapsen yksilöllisestä huomioimisesta, varhaisesta puuttumisesta sekä kiinnostuksesta lapsen hyvinvointiin. Tulosten mukaan henkilökunnan ammattitaitoon kuuluvat myös turvallisuuden tunteen luominen sekä lasten kasvatus.

Kiinnostus lasten hyvinvoinnin tukemiseen tähtääviin toimiin.

Osatekijänä varhaiskasvattajien ja vanhempien yhteistoiminnassa vanhempien mielestä on yhteistyö. Yhteistyö koostuu yhteisistä rajoista, säännöistä ja tavoitteista, päämäärien ymmärtämisestä ja sopimisesta sekä yhteistyökyvystä.

Yhteistyökyky; saman asian eteenhän tässä on tavoite.

Varhaiskasvattajien ja vanhempien yhteistoimintaan kuuluvat säännölliset tapaamiset ja päivittäinen viestintä. Ne koostuvat säännöllisestä yhteydenpidosta sekä keskustelusta kasvatusasioista, päivittäisestä viestinnästä lapsen asioista sekä vanhempainilloista ja muista tilaisuuksista.

Säännöllinen yhteydenpito ja keskustelu kasvatusasioista on tärkeää.

7.2 Kasvatuskumppanuuden toteutuminen ja kaksikielisyys

Vanhempien mielipiteet kasvatuskumppanuuden toteutumisesta jakaantuivat selkeästi kahteen kategoriaan (Taulukko 3 ja 4), vanhempia kunnioittavaan vuorovaikutukseen ja varhaiskasvattajien ammatilliseen työtoteutukseen.

Taulukko 3. Vanhempia kunnioittavan vuorovaikutuksen toteutuminen

Alaluokka	Yläluokka	Pääluokka	Yhdistävä luokka
Vanhempien mielipiteiden kunnioittaminen Tasavertaisuus ja molemmin puoleinen kunnioittaminen	Kunnioittaminen	Vanhempia kunnioittava vuorovaikutus	Kasvatuskumppanuuden toteutuminen
Luottamus henkilökuntaan vanhempien ja lasten osalta Luottamus henkilökunnan toimintaan Molemmin puoleinen luottamus	Luottamus		
Avoin kommunikointi Molemmin puoleinen avoimuus	Dialogisuus		
Rehellisyys	Kuuleminen		

Taulukossa 3 on kuvattu vanhempia kunnioittavan vuorovaikutuksen toteutumista tulosten mukaisesti. Vanhempia kunnioittava vuorovaikutus koostuu kunnioittamisen, luottamuksen, dialogisuuden ja kuulemisen osaluista.

Kunnioittaminen koostuu vanhempien mielipiteiden kunnioittamisesta, tasavertaisuudesta ja molemmin puoleisesta kunnioittamisesta. Kunnioittaminen ilmeni vastauksissa muun muassa seuraavalla tavalla:

Myös tasavertaisuus ja vanhempien mielipiteiden kunnioittaminen toteutuvat hyvin.

Luottamukseen kuuluivat luottamus henkilökuntaan sekä vanhempien että lasten osalta, luottamus henkilökunnan toimintaan sekä molemmin puoleinen luottamus. Luottamusta kuvattiin vastauksissa esimerkiksi seuraavalla tavalla:

Luottamus henkilökuntaan - sekä vanhempien että lapsen taholta.

Dialogisuus koostui avoimesta kommunikoinnista ja molemmin puoleisesta avoimuudesta. Dialogisuus ilmeni vastauksissa seuraavalla tavalla:

Molemmin puolinen avoin kommunikointi on minusta tärkeää.

Kuulemisen periaatteen puolestaan muodosti rehellisyys. Kuulemista kuvailtiin vastauksissa muun muassa seuraavalla tavalla:

Tärkeää on, että joka tilanteessa ollaan rehellisiä. Oli tilanne mikä tahansa.

Taulukko 4. Varhaiskasvattajien ammatillisen työotteen toteutuminen

Alaluokka	Yläluokka	Pääluokka	Yhdistävä luokka
Jokapäiväinen luonteva keskustelu Tiedottaminen Lapsen päivästä kertominen Asioista keskustellaan tuoreeltaan Uskalletaan ottaa puheeksi asioita Sovitut keskustelut Keskustellaan sekä positiivisista että negatiivisista asioista	Keskusteluyhteys	Varhaiskasvattajien ammatillisen työotteen toteutuminen	Kasvatustyön toteutuminen
Yhteisten sääntöjen ja rajojen noudattaminen Lapsen kaksikielisyyden tukeminen Ohjaavaa kasvatusta Tutustuttaminen uusiin asioihin Varhainen puuttuminen Ennakoivuus	Henkilökunnan ammattitaito		
Työntekijöillä aikaa vanhemmille ja lapsille Lapsi nähdään yksilönä Koko perheen huomioiminen Lapsi otetaan hyvin vastaan	Asiakkaan huomioiminen		

Taulukossa 4 on kuvattu varhaiskasvattajien ammatillista työtettä koskevia osatekijöitä kasvatuskumppanuuden toteutumisessa. Varhaiskasvattajien ammatillisessa työtöteessä tärkeintä oli keskusteluyhteys, joka koostui jokapäiväisestä luontevasta keskustelusta, lapsen päivästä kertomisesta ja asioista tuoreeltaan keskustelemisesta. Keskusteluyhteyteen kuului myös se, että uskalletaan ottaa puheeksi asioita, pidetään sovittuja keskusteluita ja keskustellaan sekä positiivisista että negatiivisista asioista.

Lasten jokapäiväisestä toiminnasta, leikistä, ruokailusta ja unista saa hyvää tietoa. Myös jos lapsi on oppinut jotain uutta positiivista/negatiivista palautetta myös saa hyvin.

Henkilökunnan ammattitaito oli vanhempien mielestä osa varhaiskasvattajien ammatillisessa työtöteessä. Ammattitaitoon kuului yhteiset säännöt ja rajat, lapsen kaksikielisyyden tukeminen, ohjaava kasvatus ja tutustuttaminen uusiin asioihin. Varhainen puuttuminen ja ennakoivuus kuuluivat myös henkilökunnan ammattitaitoon.

Kielellisesti tukevat lapsemme kielen kehitystä kaksikielisyyteen.

Asiakkaan huomioiminen oli tulosten mukaan osa varhaiskasvattajan ammatillisuutta. Asiakkaan huomioiminen koostui siitä, että työntekijöillä on aikaa sekä lapsille että vanhemmille, lapsi nähdään yksilönä, koko perheen huomioimisesta ja lapsen hyvästä vastaanotosta.

Tarhatädeillä on aina aikaa ja kiinnostusta kun kyselen lapsen päivästä ja muista asioista.

Vastaajista kaksi kolmasosaa oli sitä mieltä, että kasvatuskumppanuus tukee lapsen kaksikielisyyttä. Heistä kaksi oli sitä mieltä, että kasvatuskumppanuus tukee erinomaisesti lapsen kaksikielisyyttä. Yhden vastaajan mielestä juuri kaksikielisyyden tukemisessa päiväkodilla on suuri rooli. Tukemisen muotona olivat henkilökunnan kaksikielisyyden ja tietoinen ruotsinkielen käyttäminen. Yksi

vastaaajista toivoi, että lapsia tuettaisiin ja rohkaistaisiin käyttämään ruotsinkieltä myös heidän keskustellessa toisten lasten kanssa.

Kaksikielisyyttä tukee henkilökunnan tietoinen kielenkäyttö, vain ruotsin kielellä hoitaminen.

7.3 Kasvatuskumppanuuden kehittämideoita

Vastauksista nousi esille neljä pääideaa kasvatuskumppanuuden kehittämiseksi. Näitä olivat kehittämiskeskusteluiden ja vanhempainiltojen lisääminen, yhteisten "touhujuttujen" järjestäminen, vanhempien mukaan ottaminen päiväkodin suunnittelutyöhön sekä hakutilanteiden informatiivisuuden lisääminen.

Kehittämiskeskusteluiden ja vanhempainiltojen lisäämistä ehdotettiin useissa vastauksissa. Vanhempien ideana oli, että lapsen kasvatuksen päämääristä ja kehityksestä keskusteltaisiin useammin. Kasvunkansioihin vanhemmat toivoivat enemmän lapsen tekemiä töitä ja kertomia tarinoita. Eräässä vastauksessa tuli kehittämideoa kirjallisesta tiedotteesta, joka jaettaisiin koteihin pari kolme kertaa lukukaudessa. Tiedotteessa kerrottaisiin mitä päiväkodissa on puuhattu ja mitä opittu, mihin asioihin kasvatuksessa on keskitytty ja mihin osa-alueisiin seuraavassa periodissa tullaan keskittymään.

Yhteisten "touhujuttujen" järjestäminen oli toinen selkeä kategoria kehittämideoissa. Yhteisen tekemisen kautta vanhemmat ja henkilökunta voisivat paremmin tutustua toisiinsa. Sen myötä luottamus ja tasavertaisuus parantuisivat sekä lapset viihtyisivät paremmin päiväkodissa.

Vanhempien mukaan ottamista päiväkodissa tehtävään suunnittelutyöhön pidettiin yhtenä kehittämisen kohteena. Tällä vanhemmat tarkoittivat sekä

päivittäiseen suunnittelutyöhön että päiväkodin vasun tekoon osallistumista. Vanhempien osallistuminen päivittäiseen suunnitteluun perusteltiin vastauksissa sillä, että vanhemmat tuntevat parhaiten lastensa mieltymykset, vahvuudet ja heikkoudet. Yhteisellä suunnittelulla voitaisiin myös yhtenäistää kasvatusta sekä kotona että päiväkodissa.

Hakutilanteiden informatiivisuuden lisäämistä esitettiin osassa vastauksista. Vanhemmat halusivat saada enemmän informaatio lapsensa päiväkulusta hakutilanteissa. Kehittämisideana esitettiin ”hymynaamataulua”, johon jokaisen lapsen kohdalle merkittäisiin hymynaamalla tietoa päivän kulusta. Kotiinlähdön yhteydessä vanhemmat voisivat katsoa taulusta lapsensa päiväkulusta, ja kysyä halutessaan lisää työntekijöiltä.

Vastauksista nousi esille myös yllä mainittujen kategorioiden ulkopuolelle kuuluvia kehittämisideoita. Henkilökunnan toivottiin panostavan enemmän siihen, miten lapsi ja koko perhe otetaan vastaan lapsen aloittaessa päivähoiton. Vastaja kertoi ensivaikutelman olevan tärkein ja sen vaikuttavan pitkän aikaa. Kehittämisideana vanhemmilta tuli työntekijän siirtyminen syksyllä lapsiryhmän mukana uudelle osastolle. Lasten turvallisuudentunteen ylläpitämiseksi jo yksi tuttu työntekijä auttaa muutostilanteessa säilyttämään lapsen luottamuksen työntekijöihin, kun vuoden aikana tutuksi tulleet työntekijät eivät kaikki jäisi vanhalle osastolle. Yksi kehittämisideoista oli henkilökunnan osallistuminen omahoitaja-koulutukseen. Sen kautta kaikille työntekijöille tulisi selvempi kuva siitä, mitä omahoitajuus käytännössä tarkoittaa.

8 JOHTOPÄÄTÖKSET

1. Päiväkoti-ikäisten lasten vanhemmat Svenska Barntädgårdenissa ymmärtävät kasvatuskumppanuuden sekä käsitteenä että käytännön toimintana.
2. Kasvatuskumppanuuden pääperiaatteet, kuuleminen, kunnioittaminen, luottamus ja dialogisuus, nousivat selkeästi esille sekä teoriassa että käytännön toteutuksessa.
3. Vanhemmat olivat kiinnostuneita lastensa kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemisesta. Tämän vuoksi he halusivat kehittää yhteistoimintaa lastensa kanssa toimivien varhaiskasvattajien kanssa.

POHDINTA

Kun aloittelimme opinnäytetyömme suunnittelua, aiheesta tehtyjä aikaisempia tutkimuksia oli vaikea löytää. Tämä johtui siitä, että aihe oli niin uusi. Matkan varrella tutkimuksia on ilmestynyt useita niin ammattikorkeakouluista kuin yliopistoistakin. Mielestämme se kertoo kasvatuskumppanuuden merkityksellisyydestä ja ajankohtaisuudesta osana varhaiskasvatusta.

Ensisilmäyksellä ajattelimme vanhempien vastausprosentin (23%) olleen alhainen. Analysointivaiheessa ensireaktiomme kumoutui täysin. Vastaukset olivat todella laajoja ja monipuolisia. Tuloksista ilmeni, että vanhemmat pitävät luottamuksellista vuorovaikutusta tärkeänä tekijänä kasvatuskumppanuudessa. Toteutuvana tekijänä vanhempien mielestä olikin kunnioittava vuorovaikutus. Halusimme nostaa tämän esille, koska jäimme pohtimaan syitä vuorovaikutuksen luonteen muutokseen.

Mieleemme nousi kysymys siitä, kokevatko vanhemmat varhaiskasvattajat etäisiksi tai pelottaviksi. Muodostaako varhaiskasvattajan ammatillinen rooli vanhemmissa tunteen osaamattomuudesta asiantuntijoiden rinnalla? Kunnioittaminen luo mielestämme tunteen tietynlaisesta etäisyydestä, luottamus puolestaan kertoo läheisestä suhteesta ja kasvatuskumppanien välisestä tasa-arvoisuudesta; jaetusta asiantuntijuudesta. Tuloksien kannalta olisi ollut merkittävää, että olisimme saaneet vertailukohdaksi työntekijöiden kokemukset kasvatuskumppanuuden toteutumisesta.

Opinnäytetyöprosessimme oli pitkälti työelämälähtöinen. Vaikka lastentarhanopettajan kelpoisuus sääteli aihevalintaamme, tutkimuksemme aihe oli päiväkodinjohtajan toive. Sekä päiväkodinjohtaja että työntekijät olivat erittäin

kiinnostuneita tutkimuksestamme ja sen mahdollistamista työelämää kehittävästä tekijöistä. Yllätyimme todella, kun työntekijöiden vastaukset jäivät niin vähäisiksi. Mietimme syitä vastaamattomuuteen. Johtuiko se ajanpuutteesta vai alkuinnostuksen laantumisesta? Olisiko taustalla ollut se, ettei työntekijöillä ollut tarpeeksi taustatietoa asiasta, ja he eivät uskaltaneet heittäytyä mukaan?

Jatkotutkimusideana ehdottaisimme tutkimusta työntekijöiden tietoisuudesta koskien kasvatuskumppanuutta. Tutkimuksessa selvitettäisiin millä tavalla työntekijät ymmärtävät kasvatuskumppanuuden sekä käsitteenä että käytännön työkaluna. Tutkimuksessa voisi kartoittaa myös työntekijöiden mielipiteitä koulutus- tai tiedotustilaisuuksien järjestämisen tarpeellisuudesta koskien kasvatuskumppanuutta.

Jatkossa olisi tarkoituksenmukaista suorittaa työntekijöille samankaltainen kasvatuskumppanuuden toteutumista ja kehittämistarpeita käsittelevä kysely. Kyseinen tutkimus olisi tärkeä, jotta nähtäisiin millä tavalla työntekijöiden ja vanhempien ajatukset, kokemukset ja mielipiteet kasvatuskumppanuuden toteutumisesta ja kehittämistarpeista kohtaavat.

Ehdottaisimme, että lähi vuosina selvitettäisiin millä tavoin päiväkodin henkilökunta on hyödyntänyt tässä tutkimuksessa ilmenneitä kehittämisideoita. Tutkimuksessa voisi kartoittaa, millaiseksi työkaluksi työntekijät määrittelevät kasvatuskumppanuuden, ja kokevatko he kasvatuskumppanuuden kehittämisen tärkeäksi.

LÄHTEET

Alasuutari, Pertti 2001. Laadullinen tutkimus. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Bronfenbrenner, Urie 1979. The Ecology of Human Development. Cambridge. Harvard University Press.

Ekelund, Gabriella 2007. Om barn och böcker. Borås. Författaren och Sveriges Utbildningradio AB.

Eskola, Jari & Suoranta, Juha 2008. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Eskola, Jari & Vastamäki, Jaana 2001. Teemahaastattelu: Opit ja opetukset. Teoksessa Aaltola, Juhani (toim.) & Valli, Raine (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin I. Metodien valinta ja aineistonkeruu: Virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy, 24-42.

Gettman, David 1987. Basic Montessori. Learning Activities for Under-Fives. Great Britain. Biddles Ltd, Guildford and Kings Lynn.

Halme, Katjamaria 2006. Kaksikielisyyteen kasvamisen tukeminen päivähoitossa. . Tavoitteena toiminnallinen kaksikielisuus.

3.5.2006.

Viitattu:

1.12.2008.

www.socca.fi/moniku/aineistoja/Katjamaria.ppt

Hassinen, Sirpa 2005. Lapsesta kasvaa kaksikielinen. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy

Heinämäki, Liisa 2004. Erityinen tuki varhaiskasvatuksessa. Erityispäivähoito – lapsen mahdollisuus. Saarijärvi: Gummerus Kirjapaino Oy.

Hujala, Eeva, Puroila, Anna-Maija, Parrila, Sanna & Nivala, Veijo 2007. Päivähoidosta varhaiskasvatukseen. Hyvinkää: T-Print.

Järvinen, Mervi, Laine, Ane & Hellman-Suominen, Kirsi 2009. Varhaiskasvatusta ammattitaidolla. Hämeenlinna: Kariston Kirjapaino Oy.

Kaipio, Kalevi 2000. Päivähoitoyhteisö kasvatusyhteisönä ja sen johtaminen. Teoksessa Haapamäki, Jouko, Kaipio, Kalevi, Keskinen, Soili, Uusitalo, Ilkka & Kuoksa, Maria. Yhteisö kasvattaa. Päivähoito oppimis- ja kasvatusyhteisönä. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi, 93-137.

Karila, Kirsti, Alasuutari, Maarit, Hännikäinen, Maritta, Nummenmaa, Anna Raija & Rasku-Puttonen, Helena (toim.) 2006. Kasvatusvuorovaikutus. Vaajakoski. Gummerus Kirjapaino Oy.

Karila, Kirsti & Nummenmaa, Anna Raija 2001. Matkalla moniammatillisuuteen. Kuvaukskohteena päiväkotii. Juva: WS Bookwell Oy.

Karisto, Antti, Takala, Pentti & Haapola, Ilkka 1999. Matkalla nykyaikaan. Elintason, elämäntavan ja sosiaalipolitiikan muutos Suomessa. Juva: WSOY.

Kaskela, Marja & Kekkonen, Marjatta 2008. Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta – Opas varhaiskasvatuksen kehittämiseen. Stakes. Oppaita 63. Vaajakoski: Gummerus Kirjapaino Oy.

Kinnunen, Jasmina & Pesonen, Sanna 2008. ”Lisää käsiä”. Kasvatuskumppanuus Varkauden päiväkotien alle kolmevuotiaiden ryhmissä. Diakonia-ammattikorkeakoulu.Pieksämäki. Opinnäytetyö.

Kuokkanen, Helena 2006. Kasvatus ja varhaiskasvatus. Teoksessa Häkkä, Arja, Kuokkanen, Helena & Virolainen, Arja (toim.) Lapsen parhaaksi. Lähihoitaja varhaiskasvattajana. Helsinki: Edita Prima, 9-64.

Kuula, Arja 2006. Tutkimusetiikka. Aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Laki lasten päivähoidosta 19.1.1973/36. Finlex. Ajantasainen lainsäädäntö. Viitattu 20.3.2009.
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1973/19730036>

Lastensuojelulaki 13.4.2007/417. Finlex. Ajantasainen lainsäädäntö. Viitattu 19.10.2009.. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417>

Lauren, Christer 2008. Varhain monikieliseksi. Kielen oppimisen teoriaa ja käytäntöä. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Lehtiniemi, Jaana 9.10.2008. Päiväkodin johtaja. Svenska Barntädgården i Uleåborg. Henkilökohtainen tiedoksianto. Oulu.

Leino, Anna 2008. Kasvatuskumppanuus päiväkodissa – vanhempien ja lastentarhaopettajien näkemyksiä ja kokemuksia lapsikohtaisista hoito- ja kasvatussuunnitelmakeskusteluista. Kasvatustieteen koulutus. Helsingin yliopisto. Pro gradu-tutkielma. Viitattu 5.11.2009.
<http://ethesis.helsinki.fi/julkaisut/kay/sovel/pg/leino/kasvatus.pdf>

Ministry of Social Affairs and Health. Early childhood education and care policy in Finland 2001. Viitattu 20.10.2009. http://pre20031103.stm.fi/english/pao/publicat/childcare/section4_5.htm#SEC5

Mäenpää, Heli & Suviaro-Laukka, Kirsi 2007. Kasvatuskumppanuus erityislastentarhanopettajan työssä. Kasvatustieteiden tiedekunta. Kasvatustieteiden ja opettajankoulutuksen yksikkö. Kasvatustieteiden pro gradu-tutkielma. Viitattu 5.11.2009
<http://www.sosiaalikallega.fi/kehittamisyksikot/varhaiskasvatuksen-kehittamisyksikko/opinnaytteet-1/gradu%20maenpaa-suviaro-laukka.pdf>

- Mäkinen, Olli 2006. Tutkimusetiikan ACB. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Nieminen, Suvi & Vesanen, Heidi 2007. Kasvatuskumppanuus päivähoitossa. Tutkimus päiväkotia Haagan lasten vanhemmille. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Helsinki. Opinnäytetyö. Viitattu 11.9.2009. http://kirjastot.diak.fi/files/diak_lib/Helsinki2007/73eef2_HelsinkiNieminenVesanen2007.pdf
- Oulun kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma. Oululaisen ihmisenalun parraaksi 2007. Sosiaali- ja terveystoimen palvelutuotannon johtokunta. Sosiaali- ja terveystoimi. Päivähoito. Viitattu 19.3.2009. <http://www.ouka.fi/sote/paivahoito/Varhaiskasvatussuunnitelma%202007.pdf>
- Räty, Minttu 2002. Maahanmuuttaja asiakkaana. Tampere: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Seikola, Henriikka 2008. Tavoitteena kasvatuskumppanuus. Vanhempien mielipide yhteistyöstä päiväkodin henkilökunnan kanssa. Helsinki. Opinnäytetyö. Viitattu 5.11.2009 http://kirjastot.diak.fi/files/diak_lib/Helsinki2008/0e0612_Helsinki_Seikola_2008.pdf
- Slavin, Robert 2003. Educational psychology. Theory and practice. Seventh edition. Johns Hopkins University. The United States of America.

- Strum, Connie 1997. Creating Parent-Teacher Dialogue: Intercultural Communication in Child Care. *Young Children*. 6/1997, s. 34-38.
- Valtioneuvoston periaatepäätös 2002. Sosiaali- ja terveysministeriö. Helsinki.
- Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005. Stakes. Oppaita 56. Saarijärvi: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Varttua – Varhaiskasvatuksen verkkopalvelu 2009. Kasvatuskumppanuus. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL). Viitattu 20.3.2009. <http://varttua.stakes.fi/FI/Sisallot/kasvatuskumppanuus/index.htm>
- Varttua – Varhaiskasvatuksen verkkopalvelu 2009. Lapsen Vasu. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL). Viitattu 20.3.2009. http://varttua.stakes.fi/FI/Sisallot/todentuva/lapsen_vasu/lapsenvasu.htm
- Vilén, Marika, Leppämäki, Päivi & Ekström, Leena 2002. Vuorovaikutuksellinen tukeminen. Helsinki: WSOY Oppimateriaalit Oy.
- Vilén, Marika, Vihunen, Riitta, Vartiainen, Jari, Sivén, Tuula, Neuvonen, Sohvi & Kurvinen, Auli 2006. Lapsuus erityinen elämänvaihe. Helsinki: WSOY Oppimateriaalit Oy.
- Woofson, Richard C 2002. Pienten puhetta. Kielen kehitys eleistä sanoiksi. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Otava.

LIITE 1: Saatekirje vanhemmille

Hei kaikki!

Olemme kaksi sosionomi-opiskelijaa Diakonia-ammattikorkeakoulusta. Suoritamme tällä hetkellä lastentarhaopettajan kelpoisuuteen kuuluvaa pedagogista työharjoittelua Svenska Barntädgårdenissa 4- ja 5-vuotiaiden osastoilla.

Olemme kolmannen vuoden opiskelijoita, joten nyt on jo aika paneutua opinnäytetyöhön. Opinnäytetyönämme teemme kyselyn kasvatuskumppanuuden toteutumisesta ja sen kehittämistarpeista Svenska Barntädgårdenissa.

Nyt toivoisimme Teiltä, hyvät vanhemmat, yhteistyötä, jotta lopputuloksesta tulisi mahdollisimman hyödyllinen niin vanhemmille kuin päiväkodin työntekijöillekin.

”Kasvatuskumppanuudella tarkoitetaan vanhempien ja henkilöstön tietoista sitoutumista toimimaan yhdessä lasten kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemisessa. Tämä edellyttää keskinäistä luottamusta, tasavertaisuutta ja toistensa kunnioittamista.”

Oheisen kyselyn tavoitteena on kerätä Teiltä vanhemmilta tietoa ja kokemuksia kasvatuskumppanuudesta ja sen toteutumisesta päiväkodissa. Kyselyllä haluamme kartoittaa Teidän mielipiteitäne kasvatuskumppanuuden kehittämiseksi. Samankaltainen kysely tullaan tekemään myös päiväkodin henkilöstölle.

Mikäli Teillä on lapsia hoidossa useammalla kuin yhdellä osastolla, riittää yhteen kyselyyn vastaaminen. Kohtaan yksi voitte merkitä kaikki osastot, joilla Teidän lapsianne on.

Vastauksenne tullaan käsittelemään luottamuksellisesti ja niitä tullaan käyttämään vain meidän opinnäytetyömme aineistona. Kukaan päiväkodin henkilöstöstä ei tule näkemään vastauksianne. Aloitamme vastauksien käsittelyn 25. päivänä maaliskuuta. Lomakkeet voitte palauttaa kirjokuorissa osastoiden henkilökunnalle.

Kiitämme Teitä ajastanne ja vastauksistanne!

Ystävällisin terveisin

Heidi Heikkinen

Saara Juusola

LIITE 2: Kyselylomake vanhemmille kasvatuskumppanuudesta

Kysely vanhemmille kasvatuskumppanuudesta Svenska Barnträdgårdenissa

1. Millä osastolla Teillä on lapsi hoidossa?

___ 1-vuotiaat

___ 2-vuotiaat

___ 3-vuotiaat

___ 4-vuotiaat

___ 5-vuotiaat

2. Mitä ajatuksia sana ”kasvatuskumppanuus” Teissä herättää?

3. Mitkä asiat kasvatuskumppanuudessa ovat mielestänne tärkeitä?

4. Mitkä asiat mielestänne toteutuvat hyvin Svenska Barnträdgårdenissa toteutuvassa kasvatuskumppanuudessa?

5. Millä tavoin kasvatuskumppanuus tukee / ei tue lapsen kaksikielisyyttä?

6. Millä tavoin kasvatuskumppanuuden toteutumista voisi kehittää Svenska Barnträdgårdenissa?